

92. Een digitale uitspraak én een papieren grosse

MR. M.S. VAN DER KEUR

Het nieuwe KEI-Rv maakt het mogelijk dat een digitale uitspraak wordt gewezen. Daarnaast kan ook nog een papieren grosse worden afgegeven. In dit artikel komt aan de orde wanneer een procespartij nog aanspraak maakt op een papieren grosse. En: hoe verhoudt deze papieren grosse zich tot de digitale uitspraak? In het bijzonder wordt ingegaan op de civiele cassatie-praktijk. Daar wordt al sinds maart 2017 in civiele vorderingszaken volledig digitaal geprocedeerd.

KEI en Dic@as

Sinds 1 september 2017 wordt in civiele vorderingszaken verplicht digitaal geprocedeerd voor de Rechtbanken Gelderland en Midden-Nederland. De aanvankelijk geplande uitrol naar de andere rechtbanken is vertraagd. De invoering van KEI (Kwaliteit en Innovatie) heeft de nodige problemen opgeleverd. In april 2018¹ schreef Minister Dekker (Rechtsbescherming) aan de Tweede Kamer dat hij het vooralsnog onverantwoord vindt om op de nu voorgestane wijze door te gaan met de digitalisering. Er moeten voldoende waarborgen zijn dat het vanaf nu anders gaat. Inmiddels heeft de Raad voor de Rechtspraak de verdere invoering van KEI stilgelegd. Dit heeft geen invloed op de digitale procedures die al zijn opgeleverd. Die blijven gewoon in gebruik en worden voorlopig ook doorontwikkeld.

Bij de Hoge Raad wordt al sinds 1 maart 2017 verplicht digitaal geprocedeerd in civiele vorderingszaken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het Rv webportaal 'Mijn Zaak Hoge Raad'. Dit project draagt de naam Dic@s (Digitale cassatie). Het portaal staat los van het KEI-portaal 'Mijn Rechtspraak'. Het portaal functioneert in het algemeen tot tevredenheid van de Hoge Raad en de gebruikers.²

Dit eigen portaal van de Hoge Raad is overigens niet alleen beschikbaar voor reguliere vorderingszaken. Het portaal wordt ook gebruikt voor het indienen van schriftelijke opmerkingen in de prejudiciële procedure in belastingzaken bij de Hoge Raad. Daarnaast zijn hier overzichten van fiscale en civiele prejudiciële vragen te vinden.³

1 *Kamerstukken II 2017-2018, 29 279, nr. 420* (Brief van mr. S. Dekker van 13 april 2018).

2 https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Hoge-Raad-der-Nederlanden/Nieuws/Paginas/Advocaten-tevreden-over-digitale-portaal-Mijn-Zaak-Hoge-Raad.aspx?pk_campaign=rssfeed&pk_medium=rssfeed&pk_keyword=Nieuws-van-de-Hoge-Raad-der-Nederlanden (22 januari 2018).

3 <https://www.hogeraad.nl/>.

Een digitale uitspraak...

Onder KEI moeten procespartijen hun stukken in principe digitaal indienen. Art. 30c lid 5 KEI-Rv maakt hierop een uitzondering voor een partij die niet verplicht is tot digitaal procederen en die daarvan ook geen gebruik maakt. Deze uitzondering geldt voor natuurlijke personen en informele verenigingen, tenzij zij worden vertegenwoordigd door een advocaat of een gemachtigde die beroepsmatig rechtshulp verleent. In civiele zaken betreft dat dus de zaken voor de kantonrechter.

De uitspraak wordt in het digitale dossier ter beschikking gesteld. De advocaat krijgt daarover direct bericht via een e-mailnotificatie

Ook de rechter heeft zoveel mogelijk digitaal contact met partijen: oproepingen door de rechter, processen-verbaal, afschriften van vonnissen en beschikkingen, en andere berichten tussen het gerecht en partijen worden langs elektronische weg ter beschikking gesteld (art. 30e lid 1 KEI-Rv). Art. 30e KEI-Rv vormt dus de basis voor het doen van een digitale uitspraak. De uitspraak wordt in het digitale dossier ter beschikking gesteld. De advocaat krijgt daarover direct bericht via een e-mailnotificatie. Vanaf dat moment kunnen alle partijen de uitspraak inzien en downloaden. Partijen die nog op papier mogen procederen en daarvoor kiezen, krijgen de uitspraak per post (art. 30c lid 5 KEI-Rv). Volgens de Memorie van Toelichting bij KEI-Rv⁴ geschiedt de bekendmaking van uitspraken zo veel mogelijk digitaal. De rechter ondertekent de uitspraak met een elektronische handtekening (art. 30c lid 3 KEI-Rv).

4 *Kamerstukken II 2014-2015, 34 059, nr. 3* (MvT), p. 31.

Het digitale dossier blijft zichtbaar in Mijn Rechtspraak totdat het gerecht de zaak archiveert. Dat is minimaal 6 maanden na het einde van de zaak. De procespartij (of zijn advocaat) ontvangt een bericht als het gerecht de zaak gaat archiveren. Daarna kunnen procespartijen stukken uit het archief opvragen bij de griffie van het gerecht dat de zaak heeft behandeld.⁵

...en een papieren grosse

Dat er digitaal uitspraak kan worden gedaan, betekent niet dat de welbekende papieren grosse ook heeft afgedaan. De ondertekende digitale uitspraak zelf vormt namelijk nog geen executoriale titel. Volgens art. 430 KEI-Rv vormt alleen *de grosse* van een in Nederland gewezen uitspraak een executoriale titel. Een grosse moet aan het hoofd de woorden 'In naam van de Koning' voeren.

Dat er digitaal uitspraak kan worden gedaan, betekent niet dat de welbekende papieren grosse ook heeft afgedaan

Art. 231 KEI-Rv regelt de afgifte van de uitspraak en grosse. Daar is bepaald dat de griffier op de dag van de uitspraak een afschrift verstrekt aan de eiser en aan de verweerder die in het geding is verschenen. Betreft het een eindvonnis, dan is het afschrift dat wordt verstrekt aan een partij die tot tenuitvoerlegging van dat vonnis kan overgaan, opgemaakt in executoriale vorm.

Hieruit volgt dat de wet niet in de weg staat aan het gebruik van een digitale grosse. De digitale grosse is echter nog geen feit, hoewel de KBvG wel heeft gevraagd om dat op termijn mogelijk te maken.⁶ Voordat die stap wordt gezet, moet echter eerst worden gezien hoe kan worden voorkomen dat meervoudig executie plaatsvindt op basis van de digitale uitspraak.⁷ Volgens de Memorie van Toelichting op het KEI-Rv geeft de griffier de grosse daarom voorlopig nog op papier uit, indien de uitspraak geëxecuteerd moet worden. De rechtspraak gaat ruimhartiger om met het verstrekken van papieren grossen. Art. 5.1.3 van het Landelijk Procesreglement civiele zaken rechtbanken en gerechtshoven KEI luidt als volgt: 'Verstrekking uitspraak. De uitspraak wordt bekendgemaakt door plaatsing in het digitaal dossier en, indien op papier wordt geprocedeerd, door toezending daarvan aan de desbetreffende partij. Van de uitspraak wordt aan de partij die daarbij belang heeft, een voor tenuit-

voerlegging bestemd afschrift (grosse) verstrekt.' Ook de rubriek 'veel gestelde vragen' op Rechtspraak.nl vermeldt dat 'de partij die daar belang bij heeft', automatisch een gewaarmerkt afschrift van de uitspraak (grosse) ontvangt.⁸

De ondertekende digitale uitspraak zelf vormt namelijk nog geen executoriale titel

Het Procesreglement Hoge Raad der Nederlanden vermeldt niets specifiek over het verstrekken van een grosse. Art. 2.3.9 bepaalt alleen dat na de einduitspraak van de Hoge Raad in een civiele vorderingszaak, het digitale dossier nog zes maanden in het webportaal toegankelijk is.⁹ Uit de door de Hoge Raad gepubliceerde antwoorden op 'Veel gestelde vragen'¹⁰ nr. 3.2.29, blijkt dat de digitaal ondertekende uitspraak door de Hoge Raad in het webportaal wordt geplaatst. Als er een grosse van een uitspraak wordt afgegeven, zendt de Hoge Raad die op papier toe aan de desbetreffende advocaat bij de Hoge Raad.

Matchen de digitale uitspraak en de papieren grosse?

Er kunnen dus twee officiële stukken bestaan: de digitale uitspraak én de papieren grosse. Een partij aan wie een papieren grosse wordt betekend, kan zijn advocaat vragen te verifiëren of deze grosse gelijk is aan de uitspraak in het digitale dossier. Indien degene aan wie de papieren grosse wordt betekend geen advocaat heeft, of belanghebbende is, kan hij het Rechtspraak Servicecentrum bellen om zich te laten doorverbinden met de griffie van het gerecht dat de uitspraak heeft gedaan. De griffie kan aan de hand van de digitale uitspraak in het dossier de echtheid van de papieren grosse controleren. Voor deze verificatie moet een kopie van de papieren grosse aan de griffie worden opgestuurd.¹¹ Dat laatste is ook nodig indien de uitspraak pas later dan zes maanden nádat uitspraak is gedaan wordt betekend. Het digitale dossier, en daarmee dus ook de digitale uitspraak, is dan immers gearchiveerd en is dus niet meer raadpleegbaar voor (de advocaten van) partijen.

5 <https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/modernisering-rechtspraak/Paginas/veelgestelde-vragen-digitaal-procederen.aspx#a02ab24e-26cc-4285-99f7-4998d68959f51e12b0cb-6385-4bca-bd6e-9b5084fc521f7>, 'Hoe lang blijft het dossier van een zaak zichtbaar in Mijn Rechtspraak?'

6 Staatsblad 2016/292, p. 14.

7 *Kamerstukken II* 2014–2015, 34 059, nr. 3 (MvT), p. 31–32; A.I.M. van Mierlo en P.J.J. Vonk, 'Vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht; procederen in nieuwe jas na KEI', *WPNR* 2015/7065, p. 519.

8 <https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/modernisering-rechtspraak/Paginas/veelgestelde-vragen-digitaal-procederen.aspx#61329bdf-6dae-4b47-a448-4dfd7dcafc6c4378402c-fa3c-4d53-a581-9af04e9e4e1e1>.

9 Art. 3.3.15 vermeldt over de uitspraak in een prejudiciële procedure dat de griffier onverwijld een afschrift van de uitspraak zendt aan het gerecht dat de prejudiciële vraag heeft gesteld en aan partijen, alsmede aan ieder die op de voet van art. 3.3.8 door tussenkomst van een advocaat bij de Hoge Raad schriftelijke opmerkingen heeft ingediend.

10 <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Hoge-Raad-der-Nederlanden/Documents/Veelgestelde%20vragen%20versie%2028%20maart%202018.pdf>

11 <https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/modernisering-rechtspraak/Paginas/veelgestelde-vragen-digitaal-procederen.aspx#34444d2c-2133-4671-8ece-0f79207ae06ca5674dc5-584e-49ec-a59a-249aa2a01d432>

Geen executie – toch een grosse nodig: een praktijkvoorbeeld

In de meeste zaken wordt door de rechter naast de digitale uitspraak – dus – ambtshalve nog een papieren grosse verstrekt, omdat die nodig is om de uitspraak te executeren. Ook indien een uitspraak geen (zelfstandig) voor tenuitvoerlegging vatbaar recht bevat, kan een partij echter belang hebben bij afgifte van een papieren uitspraak/grosse. De rechtspraak gaat daar soepel mee om.

Een voorbeeld uit de civiele cassatiepraktijk. Op 6 april 2018 wees de Hoge Raad een arrest over een regresvordering van een erfgenaam op zijn mede-erfgenamen.¹² Die zaak betrof de nalatenschap van de vader van de procespartijen. Deze nalatenschap was jaren na het overlijden van vader, nog altijd niet verdeeld. Daartoe loopt nog steeds een procedure voor het gerecht in Suriname. Een deel van de boedel (een onderneming) bevond zich in Nederland. Eén van de erfgenamen had een schuldeiser van de nalatenschap voldaan. Hij wilde vervolgens regres nemen op de mede-erfgenamen. De rechtbank had die vordering afgewezen. In appel is de vordering alsnog toegewezen tegen een aantal mede-erfgenamen. Zij stelden cassatieberoep in. De Hoge Raad verwierp het cassatieberoep. Er was geen proceskostenveroordeling, omdat de Hoge Raad de proceskosten van de erfgenamen compenseerde. Daarmee bevatte het dictum géén executeerbare beslissing. De Hoge Raad stelde daarop in het portaal een elektronische uitspraak ter beschikking. Aan de uitspraak was een losse, ongenummerde pagina toegevoegd met daarop vermeld 'Ondertekening Arrest' en een tweetal digitale handtekeningen van raadsheren bij de Hoge Raad. Deze pagina vermeldde geen zaaknummer als referentie. Er werd niet vanzelf een papieren grosse verstrekt, omdat de uitspraak niet geëxecuteerd kon worden.

(Een onleesbaar gemaakte impressie van de digitale handtekening.)

De erfgenaam zag zich daarmee voor een probleem gesteld. Hij diende het gerecht in Suriname te informeren dat de Nederlandse rechtszaak over de regresvordering tot een (goed) einde was gekomen. Om het stuk in te brengen in die procedure had hij echter een apostille van de rechtbank nodig.¹³ Op zichzelf kan een digitale uitspraak toereikend zijn om een apostille te verkrijgen. Volgens het Verdrag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie voor buitenlandse openbare akten kan immers een apostille worden verleend aan '*stukken, afgegeven door een autoriteit of functionaris behorende tot enig rechterlijk orgaan van de staat (...)*'. Een (papieren) grosse is niet vereist. In dit geval is er toch om een papieren grosse gevraagd. In het buitenland geniet de digitale uitspraak met een digitale ondertekening nog geen grote bekendheid. Bovendien zou er discussie over kunnen ontstaan of de digitale ondertekening wel bij deze uitspraak hoorde, omdat zij als een los blad bij de uitspraak was gevoegd. Aan het verzoek om toezending van een papieren grosse is door de Hoge Raad direct gehoor gegeven.

Overigens ondertekent de Hoge Raad zijn digitale uitspraken inmiddels met een als zodanig herkenbare handtekening. Als referentie wordt het ECLI-nummer van de uitspraak vermeld.

Slot

De praktijk leert dus dat gerechten in vrijwel alle gevallen nog ambtshalve een papieren grosse verstrekken. Hoewel de wet alleen een grosse vereist voor tenuitvoerlegging, blijken gerechten op verzoek daartoe ook van harte bereid te zijn indien een procespartij daarbij een ander belang heeft. Bijvoorbeeld indien hij moet aantonen dat de procedure is geëindigd, en wat de uitkomst is.

Over de auteur

Mr M.S. van der Keur

Mr. Van der Keur is als advocaat bij de Hoge Raad werkzaam op de Sectie Cassatie van Ekemans & Meijer Advocaten.

12 HR 6 april 2018, RvdW 2018/453, ECLI:NL:HR:2018:537.

13 Uitvoeringswet Verdrag tot afschaffing vereiste legalisatie buitenlandse openbare akten.